

Bordāns: izveidota tiesiskā bāze Ekonomisko lietu tiesas darbības uzsākšanai

Publicēts: 20.11.2020.

Informācija presei

Ceturtdien, 19. novembrī, Saeima galīgajā lasījumā pieņēma Kriminālprocesa likuma grozījumus, kas noteiks specializētās Ekonomisko lietu tiesai piekritīgās krimināllietu kategorijas.

Tieslietu ministrs Jānis Bordāns: “Šodien ir pabeigts darbs pie tiesiskā regulējuma sagatavošanas, lai savu darbību uzsāktu Ekonomisko lietu tiesa. Tā nesīs būtisku labumu sabiedrībai, jo ātra un efektīva ekonomiskās jomas tiesa – tā ir iespēja piesaistīt ārvalstu kapitālu, uzlabot investīciju vides drošību un ilgtermiņā arī iedzīvotāju labklājības līmeni Latvijā.”

Mūsdienās komercstrīdu risināšana un ekonomisko noziegumu lietas tiesās nereti ieilgst, ārvalstu finanšu organizācijas pat ir noteikušas sankcijas konkrētām personām un organizācijām. Tāpēc Ekonomisko lietu tiesas izveide ir izlēmīga un pamatota rīcība, uzsver J.Bordāns.

Jaunveidojamās specializētās tiesas uzdevums ir nodrošināt saprātīgos termiņos arī sarežģītāku lietu izskatīšanu un piespriest atbilstošus sodus, kas līdz šim pietrūka. Vienlaikus tas būs spēcīgs preventīvs signāls, kas iespējamiem likumpārkāpējiem liks padomāt divreiz, pirms izšķirties par nozieguma izdarīšanu.

Sabiedrības uzticības celšana tiesu varai un tiesībaizsardzības iestādēm ir viens no neatliekamajiem uzdevumiem tiesiskuma stiprināšanai, uzsver tieslietu ministrs. Piemēram, atšķirībā no Igaunijas (75%) Latvijā justīcijai uzticas tikai 41% aptaujāto (Eurobarometrs 2020).

Ekonomisko lietu tiesas kompetencē būs koruptīvie noziegumi gan privātajā, gan publiskajā sektorā, kā arī ar noziedzīgi iegūtu

līdzekļu legalizēšanu saistītie noziedzīgie nodarījumi. Savukārt Ekonomisko lietu tiesas kompetenci sarežģītu komercstrīdu risināšanā Saeima noteica 1. oktobrī, pieņemto attiecīgus grozījumus Civilprocesa likumā.

Konkursā uz desmit Ekonomisko lietu tiesas tiesneša amata vietām ir pieteikušies 94 pretendenti. Šobrīd ir beigusies Ekonomisko lietu tiesas tiesneša amata kandidātu atlases otrā kārtā. Nākamajā kārtā pretendentiem būs jākārtos profesionālo zināšanu pārbaudes tests. Lai palīdzētu sagatavoties pārbaudījumiem, Tiesu administrācija piedāvā pretendentiem mācību materiālus.

Tieslietu padomes izveidotajā tiesnešu amata kandidātu atlases komisijā ir trīs senatori, trīs apgabaltiesu tiesneši un trīs rajona (pilsētas) tiesu tiesneši.

EKONOMISKO LIETU TIESA

Specializēta tiesa efektīvai komercstrīdu, ekonomisko un finanšu noziegumu lietu izskatīšanai

Efektīva un kvalitatīva tiesu sistēma ir būtisks priekšnoteikums komercdarbības vides un iedzīvotāju labklājības līmeņa uzlabošanai.

Līdzšinējā pieeja tiesas specializācijai - lietu koncentrēšana vienā tiesā:
SADRUMSTALOTA SISTĒMA, ierobežotas attīstības iespējas.

FAKTI

- 101 no 190 pasaules valstu ekonomikām darbojas komerc tiesas.
- Vairumā ES valstu darbojas viena vai vairākas specializētās tiesas.
- Specializētu komerc tiesu izveide saīsina izskatīšanas termiņu (vidēji par 92 dienām).

GALVENAIS MĒRĶIS

Ātra, kvalitatīva un efektīva sarežģītu komercstrīdu, ekonomisko un finanšu noziegumu un korupcijas lietu izskatīšana, nodrošinot lietderīgu un racionālu valsts budžeta līdzekļu izlietojumu.

PĒC EKONOMISKO LIETU TIESAS IZVEIDES: **ILGTSPĒJĪGA** SISTĒMA, ar tālākas attīstības potenciālu.

PRIEKŠROCĪBAS

 KONCENTRĒT vienviet esošās specializācijas un iespēja tās **ATTĪSTĪT** (paplašināt).

 Ne tikai **ATTĪSTĪT** esošās jomas, bet arī **NODROŠINĀT CITU** strīdu specializāciju.

 KOMPLEKSI VEICINĀT uzņēmējdarbības vides izaugsmi.*

**Investīciju un uzņēmējdarbības vides izaugsme ilgtermiņā var tikt sasniegta tikai kompleksi, nodrošinot gan ātru un efektīvu komercstrīdu risināšanu civiltiesiskā kārtībā, gan krimināllietu par noziedzīgo nodarījumu, kas būtiski ietekmē investīciju vidi, iztiesāšanu.*

TIESAS UZBŪVE

- Specializēta rajona (pilsētas) tiesa kā pirmās instances tiesa. Apelācijas kārtība – vispārējās jurisdikcijas ietvaros (specializēta kolēģija Rīgas apgabaltiesas sastāvā).
- Atrašanās vieta – Rīga. Darbības teritorija – visa Latvija.
- Noslodze pirmajā instancē – vidēji 18 krimināllietas, 93 civillietas (kopā 111 lietas) gadā uz tiesu.*
- Noslodze apelācijas instancē – vidēji 12 krimināllietas gadā, 40 civillietas (kopā 52 lietas) gadā uz tiesu.
- Pirmajā instancē līdz 10 tiesneši, otrajā instancē – papildus 4 tiesneši.
- Netiek veidotas jaunas tiesnešu amata vietas, bet izmantotas esošās amatu vakances, kas ilgstoši nav aizpildītas.

** 2019.gadā ievērojami pieaudzis saņemto krimināllietu skaits*

TIESAS KOMPETENCES

Ekonomisko lietu tiesas kompetence aptver šādu lietu izskatīšanu:

Civillietās:

- prasības, kas izriet no pārāpdrošināšanas līgumiem;
- prasības, kas izriet no ieguldījumu pakalpojumu vai ieguldījumu blakuspakalpojumu līgumiem;
- Eiropas Savienības dalībvalstu ieguldītāju prasības pret Latvijas valsti par ieguldījumu aizsardzību;
- prasības, kas izriet no koncernu tiesiskajām attiecībām;
- prasības, kas izriet no kapitālsabiedrību dalībnieku (akcionāru) savstarpējām tiesiskajām attiecībām;
- prasības, kas izriet no finanšu nodrošinājuma līgumiem;
- prasības, kas izriet no kapitālsabiedrību darījumiem ar sabiedrību saistītām personām Komerclikuma un Finanšu instrumentu tirgus likuma izpratnē;
- prasības, kas izriet no uzņēmumu pārejas un sabiedrības reorganizācijas, izņemot darbinieku prasījumus;
- prasības, kas izriet no līgumsaistībām starp būvniecības procesa dalībniekiem, tai skaitā ar apakšuzņēmējiem, attiecībā uz tādas otrās un trešās grupas būves būvniecību, kuras realizācijai nepieciešama būvatļauja, izņemot atsevišķas viena dzīvokļa vai divu dzīvokļu dzīvojamās mājas un ar to funkcionāli saistīto būvju būvniecību;
- prasības par konkurences tiesību pārkāpumiem;
- prasības par kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) lēmumiem;
- prasības par kredītiestāžu likvidāciju un maksātnespēju.

Krimināllietās:

- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana un terorisma un proliferācijas finansēšana;
- koruptīvie noziedzīgi nodarījumi, kā arī noziedzīgie nodarījumi saistībā ar neatļauta labuma pieņemšanu, neatļautu piedalīšanos mantiskos darījumus un prettiesiska labuma došanu, pieprasīšanu vai pieņemšanu, ko izdarījusi valsts amatpersona vai amatpersona, kas ieņem atbildīgu stāvokli, vai valsts un pašvaldības iestādes darbinieks, kurš nav valsts amatpersona, vai ja kukulis vai prettiesisks labums pieņemts pēc tā izspiešanas vai pieprasīšanas.

Ekonomisko lietu tiesas kompetences definētas, analizējot jomas, kas prasa tūlītēju risinājumu, lai nodrošinātu pārdomātu, piesardzīgu un pakāpenisku pieeju attiecībā uz tiesas kompetences noteikšanu, kā arī, lai izvairītos no lietu sastrēguma pirmajos darbības gados.

Grozījumi likumā "Par tiesu varu" guvuši konceptuālu atbalstu Saeimā. Līdz šim savu atbalstu specializētas tiesas izveidei pauduši arī OECD ģenerālsekretārs Anhels Gurría (Angel Gurría), Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) un uzņēmēji.

Tieslietu ministrija